

NIETZSCHE: Conceptes bàsics

- Abstracció. Acció de considerar separatament algun aspecte o propietat essencial d'un objecte. Fa referència al procés de construcció de conceptes.
- Aparença. Kant distingeix entre el fenomen (aparença) i el noumen (cosa en si). No hi ha tal distinció. . Tot és aparença, il·lusió, realitat falsejada.
- Bo/Dolent. Són els conceptes fonamentals de la moral de senyors. Bo és un terme que es refereix als homes aristocràtics: noble, fort, activitat, autoafirmació, domini, vitalitat, etc. Dolent es refereix a l'home vulgar i plebeu: feble, impotent, passiu, ressentiment, etc.
- Bo/Pervers. Són els conceptes fonamentals de la moral dels esclaus. Són el resultat d'una inversió dels valors aristocràtics. Bo designa aquí a l'home feble, a l'oprimit, al que pateix, a l'impotent, al pobre, a l'humil i obedient. Pervers, designa a l'home superior i dominador, fort, insaciable.
- Categories. Són conceptes que serveixen per classificar les diverses maneres de ser de la realitat o els conceptes mentals (Aristòtil, Kant). Per N. són antropomorfismes introduïts en la nostra interpretació de l'esdevenir.
- Causalitat. Una de les categories aristotèliques o concepte a priori kantianà. Serveix per classificar o ordenar la realitat, o establir relacions necessàries causa-efecte. Segons N. és un error, producte de l'ús del nostre llenguatge conceptual.
- Ciència. Intent de descriure i explicar el món, objectivament. Per N. la ciència petrifica la realitat, falsifica l'experiència, intenta igualar i establir lleis universals.
- Concepte. Terme que designa una classe o conjunt de coses o objectes, de similars característiques. Resultat del procés d'abstracció, és immaterial, universal. Una mena d'arquetip de la realitat. N. critica aquest terme.
- Coneixement. Per N., és una ficció, una il·lusió, una invenció dels humans per sobreviure. Tot és interpretació, ús del llenguatge, metàfora.
- Cosa en si. Expressió kantiana. Es contraposa al fenomen. Significa la realitat que dona suport al fenomen; és incognoscible. N. no accepta aquesta distinció.
- Culpa. Originàriament era sinònim de "deute". Aquest sentit primitiu evolucionà fins a al sentit de mala consciència, remordiment de consciència.
- Extramoral. Intent de considerar la veritat i la mentida exclusivament des del punt de vista del coneixement, deslligat de la implicació ètica dels termes.
- Fonamentació de la moral. Es tracta de descobrir la base o arrel objectiva a partir de la qual s'expliquen i justifiquen els valors morals. Nietzsche rebutja un fonament objectiu de la moral.

-Genealogia. És mostrar la procedència o origen, en aquest cas, de la moral. Mostrar l'evolució i modificacions que els conceptes morals (bo, dolent, culpa, mala consciència, etc.) han patit al llarg del temps, amb la finalitat de fer una crítica dels valors occidentals.

-Instint de ramat. Propi de l'home mediocre, domesticat i uniforme, ressentit. Moral d'esclaus.

-Intuïció. Visió directa i immediata de la realitat, sense intermediaris de cap tipus. Les intuïcions són imatges, metàfores individuals i úniques, d'una realitat canviant. Es contrapesa a la lògica, al concepte.

-Lliurepensadors moderns. Els que defensen l'igualitarisme i la democràcia. Nietzsche engloba als anarquistes, liberals, socialistes, cristians. Representen la mediocritat, l'instint de ramat, la igualtat dels homes, enfront dels individus superiors.

-Lògica. Mode de pensar basat en la raó. Aquesta petrifica la realitat, que és canviant. Fixa esquemes, simplifica i despulla la realitat de tota singularitat. Conceptes, causa, subjecte, etc., són productes petrificadors de la lògica o filosofia tradicional.

-Mala consciència. Sentiment de culpa, "cuc rosegador". Segons N. no té l'origen en el càstig o pena, sinó en l'instint de crueltat girat contra un mateix.

-Mentida. Es contrapesa a la veritat. Per N. consisteix a no respectar les convencions que la societat imposa a l'hora de designar la realitat. Sentit relativista, històric, del terme

-Metàfora. Traslladar el sentit d'una paraula a un altre figurat a través d'una relació descoberta per la imaginació. És l'única via d'acostar-se a la realitat individual, pluriforme, de la realitat.

-Mite. Narració fantàstica, fictícia, que ofereix al·legòricament o metafòrica una explicació de la realitat, o d'algun aspecte d'aquesta. Reflecteix la cosmovisió de cada cultura.

-Moral. Conjunt de normes, valors i ideals propis d'una comunitat humana. Té com a funció orientar i judicar les accions humanes. Hi ha morals sanes o malaltisses, segons afirmin o neguin la vida, entesa com a voluntat de poder.

-Moral d'esclaus. Moral de plebeus, moral del ressentiment. Instrument de venjança de l'home vulgar, feble, servil, impotent i oprimat, enfront de l'home superior de les aristocràcies antigues. Sorgeix del ressentiment contra el fort.

-Moral de senyors. Moral noble. És autoafirmació, acció creadora, invenció de les aristocràcies guerrerres.

-Moral cristiana. Hereva de la moral jueva. Resulta de la transvaloració dels valors duta a terme per la casta sacerdotal. Els valors d'aquesta moral (la compassió, la

humilitat, el sacrifici, la negació dels instints), han sustentat la civilització occidental, una voluntat malaltissa, decadent.

-Nihilisme. És el buit, la manca de sentit, el sentiment de l'absurd davant l'existència. La causa és la mort de Déu i la caiguda dels valors i ideals judeucristians, que fonamentaven la cultura occidental. Nihilisme negatiu i positiu.

-Perspectivisme. La veritat entesa com a interpretació parcial d'una realitat canviant, segons les circumstàncies. Es contraposa a la veritat com a adequació o correspondència, a la veritat objectiva.

-Prejudici democràtic. És la falsa creença que els homes són tots iguals i que la massa, el ramat d'homes mediocres tenen raó, pel simple fet de ser més.

-Psicòlegs anglesos. Són els pensadors empiristes o neopositivistes anglesos (H. Spencer, J. Stuart Mill..) que han donat una explicació utilitarista de la genealogia de la moral. Consideren "bones" les accions útils o basades en el costum.

-Ressentiment. Sentiment de rebuig o d'odi contra l'home noble i fort. És el sentiment de l'home plebeu i vulgar, que capgira el concepte originari de bo/dolent com a instrument de venjança contra l'home superior.

-Superhome. És un tipus d'home nou, vital, creador, negador del més enllà, de voluntat forta, creador de valors, senyor de la seva pròpia vida, superador del nihilisme, dur, solitari.

-Transvaloració. És el gir o inversió dels valors. La primera transvaloració és la que porta a terme la casta sacerdotal i dona lloc a la moral dels esclaus. La segona és la que haurà de dur a terme el superhome: reemplaçar els valors decadents de la moral judeocristiana per uns valors que afirmin la vida, els instints, els sentits, etc.

-Valors. Són els ideals o metes de l'home, allò que dona sentit a l'existència. Nietzsche critica els valors contraris a la vida, als instints, als impulsos vitals.

-Veritat. És un producte del llenguatge. No hi ha veritat objectiva, absoluta. Només interpretacions de les coses, perspectiva, que resulta útil per a la vida. Les circumstàncies canviant determinen allò que es considera vertader. Ús de la metàfora.

-Veritat com a adequació o correspondència. Concepció de la veritat aristotèlico-tomista, que N. critica. Un enunciat o afirmació és vertader si es correspon amb la cosa o realitat a la qual fa referència.

-Voluntat de poder. Força cega o instint primordial que caracteritza a l'home, i en general a l'univers. És un instint de dominació, d'opressió, d'afirmació pròpia, de duresa i imposició.